

סוף זמן קריש

עש"ק משפטים

9:01

עש"ק תרומה 8:58

מאן דלא קרי קריש בענתה
בגדיו הוא כל ההוא יומא
הדריק בלג ספרא

בי"ה

מבני עיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת משפטים
מס' גיטין מ. עד מב.

פרשת תרומה
מס' גיטין מב: עד מר:

תנ"א וא מן לעתה רב"ר תורה"י
(ואו דא אפ"ק לנפשיה דין ארבעה ודעיה)
מזכיר רבינו שליט"א בסיום סוף קידושין

כ"ה שבט תשס"ח

משפטים

שנה י' גליון ט"ו (ת"ז)

אוצר הגנוז

כח טובי העיר לתקן תקנות

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, עיני רמ"א חר"מ (סיפן ב)
טובי העיר בעירם דינים כביד הגדול שמכין ועושין כו', וכי **הסמיע**
(סי' א סק"ס) דאף שאין דנין קנסות בזמן הזה, מ"מ טובי העיר יכולין
לקנסו עי"ש **ובבאה"ט (סיפן א)**, ואף לפי דברי הי"א שברמ"א (סיפן ב)
דיש חולקין וס"ל דאין כח ביד טובי העיר רק להכריח הציבור במה
שה' מנהג מקדם או שקבלו עליהם מדעת כולם וכו', היינו דוקא
במדי דאיכא פסידא להאי ורווחא להאי בזה חולקים אבל בשאר
מילי ובפרט למיגדר מילתא בודאי יכולים לתקן כל מה שירצו, עיני
סמ"ע (סי' סס ה"ג) **ותומים** (שם סק"ח), **ובפתחי תשובה (סיפן א)**, ובסק"ג שם
הביא מתשובת **שבתי יעקב ח"ב** (סיפן קמ"ג) דביד טובי העיר לעשות
כל דבר כרצונם אפ"י שלא היה מנהג מקדם וגם אינו מגדר מילתא
ואפילו במדי דאיכא רווחא להאי ופסידא להאי, וכתב שכן דעת רוב
גדולי עולם עי"ש, וכ"כ בשו"ת **דברי חיים** ח"א חר"מ (סיפן כ) עי"ש ד'
ובחושן משפט (סיפן סוף ור"א) כתב הרמ"א בדמדי דליכא פסידא
להאי ורווחא להאי יכולים בני העיר לתקן מה שירצו אפילו בלא
חכם העיר, ועיני **באר היטב** (שם סק"ח) **ופתחי תשובה** (סיפן ד) דישי
סוברין דזה דוקא בבני אומנין, אבל בבני הקהלה אין צריכין הסכמת
תבי עיר אפילו במקום דאיכא פסידא להאי עי"ש באו"ק, ועיני
שו"ת **חכם סופר** י"ד (סיפן ה) שכתב וז"ל הדיכא דתקנתא הוא למגדר
מילתא דאיסורא לית דין ולית דין דיכלים ומחוייבים ממנו הקהל
לעמוד בפני פריצים ולא בעינן תבי עיר וכו' עי"ש מש"כ בשם פוסקים
ראשונים ואחרונים, וכן כתב דאפילו מנהג שקבלו עליהם קהלה אחת אין
דבתקנה שהוא לסייג וגדר מועיל בלי הסכמת החבר עיר עי"ש.
ועיני עוד בשו"ת **מהר"ם שיק** (בסי' רט"ז אות ד) שכתב דתקנה
וגזירה שתקנו או גזרו קהלה אחת לקהל עדתם אפילו בלי חכם, כל
תקנת הקהל הוא מן התורה, וכמו שפסק בשו"ע י"ד (סי' רכ"ח ס"א)
עי"ש. ובאות ה' כתב דאפילו מנהג שקבלו עליהם קהלה אחת אין
היתר בשאלה לחכם, **והרשב"א** בתשו' (סי' תשי"ט) כתב דקהל בעירם
הן כביד הגדול לכל ישראל עי"ש, ולדבריו כל תקנת הקהל הוא מן
התורה עי"ש, ועיני **בלקט הקמח** בי"ד (סי' ס"ח ש"ה) שאין כח
ביחידים להוציא עצמם מהסכמת הרבים עי"ש.
ובשו"ת **השיב משה חר"מ** (סיפן א) כתב דז' טובי העיר יכולין
לדון דיני קנסות לענוש כפי ראות עיניהם וא"צ לפנים כלל, ומפורש
בחר"מ (סיפן ב) וכן הוא המנהג בכל תפוצות ישראל וזה הוא יסוד הדת
שאם לא כן יהיה עולם הפקר ח"ו, ואין זה ענין כלל למדי דאיכא
רווחא להאי ופסידא להאי וז"ל עכ"ל, ועיני **חכמת אדם** (כלל קב ס"א
ס"ה), ושו"ת **יריעות שלמה ח"א** (סיפן ט"א).
ובשו"ת **שמע ישראל** סי' קכ"ב כ' דהגם דאיכא בעיר ביה"כ
וטובים וממוני הקהל משם, מ"מ ה' טובים דקלוי יש להם ג"כ דין ז'
טובי הקהל, כמיש בשו"ת **תורת ש"י** מהדריק (סיפן א) דבני חבורה
נקראין בני עיר בענין חבורתם ומדייק כן מהראשונים עי"ש ובס"ל
ש"ג שם, והביא בשו"ת **דברי ירובת** (סיפן ס"ב) דכל קהל וקהל שבעיר
אחד חשוב כעיר בפני עצמו אף דשאר קהילות הם רוב עי"ש.
וז"ל שו"ת **הרא"ש** (כלל ז' סי' י"ט) ועל שאלת אם יוכלו לחזור בהם,
בלא קנין ובלל תקנות הקהל שמתקנים על יחידים ועל רבים ומסיני
על קיצותם כל דבריהם ככתובין וכמסודרין דמי עכ"ל. וכן כתב בתשו'
נודע ביהודא מהדריק חר"מ (סי' כ"א) הובא בפתחי תשובה חר"מ (סיפן
סק"ג סי' ט"ו) דדבר הנעשה במעמד ז' טובי הקהלה אין צריך קנין
ומתקנים בדברים עי"ש.

(המשך בעמוד ד)

ריש מס' אבות) משה קיבל תורה מסיני, דיניו מרמו על
שפלות כידוע, ור"ל דע"י ענותנותו וזכה שנתן התורה על
ידו, וזה יהי פירוש רש"י מה הראשונים מסיני דא"א לכות
לתורה אלא אם הוא עניו ושפל בבחי' סיני, אף המתקת
הדינים הוא עם עניות ושפלות בבחי' סיני.

מגדלות מרחקים

כל מגמתו כסף

אך אם יום או יומיים יוקם לא יקם כי כספו הוא. נ"ל
לפרשו דמי שבכל השנה אינו שם על לבו להתפלל כראוי,
רק בראש השנה וביה"כ, או לא יוקם במעמדו, זה יהי
ביאור הפסוק אך "יום" היינו יוה"כ או "יומיים" היינו ראש
השנה "יוקם" יעמוד להתפלל כראוי, אפ"ה "לא יוקם" על
מעמדו ע"י תפלתו "כי כספו הוא" כי כל מגמת תפלתו הוא
בשביל הכסף היינו עוניי גשמיים.

נהל קדומים

חצי שיעור אסור

ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו. הענין כי מאד מאד
חייב האדם להזהר בכל תנועה ותנועה לבל יחטא ואשם
אפילו בחטא כל דהו. כי גם חצי שיעור חוי לאיצטרופי ויבא
ח"ו לידי איסור שלם, ח"פ הפסוק "ובכל" אשר אמרתי
אליכם תשמרו, והנה תיבת "כל" אתי לרביי חצי שיעור,
ע"ד דאייתא ביומא (דף ע"ג ע"ב) אמר ר' יוחנן חצי שיעור
אסור מן התורה וילף לה מדכתיב כל חלב וגו' לרבות חצי
שיעור, ועל זאת בא הכתוב להזהיר "ובכל אשר אמרתי
אליכם אפילו חצי שיעור ונדגרו עבירה כל שהוא תשמרו.
דברי יואל

ע"י משפטי התורה נוכל ליהנות מעוה"ז

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. פירשי ז"ל ואלה
מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני.
ויתבאר בהקדם דברי החיד"א בראש דוד שיעקב ועשו חלקן
בשני עולמות, יעקב נטל עולם הבא ועשו נטל עולם הזה.
וקשה דלפי זה איך מצאנו דינו ורגליו לעשות חיל ולאכול
חלב הארץ, והלא יאמרו גול הוא בידו כי שייך כולו לעשו,
התירוץ כי אמרו חו"ל (שבת פח). תנאי התנה הקב"ה
במעשה בראשית אם יקבלו ישראל התורה אתם מתקיימים,
ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. ואם כן אלמלא
קבלו ישראל התורה מוט התמוטה הארץ ונמצא העולם
אבד, וכאשר באו ישראל וקבלו התורה קיימו הארץ ומלואה,
וקיי"ל (בבא מציעא כד). דהמציל מווטו של ים ומשלילתו
של נהר הרי אלו שלו, עכ"ד. ומעתה כאשר בא הכתוב
בפרשה זו ללמדנו דיני ממונות שבין אדם לחבירו, מתעורר
הקושיא מה שייך לבני ישראל לעסוק בדיני ממונות, והלא
בין כך אין להם שום חלק ונהלה בקניני עולם הזה שהיי
כולו נפל לחלקו של עשו, ולזה בא במשיב ואלה מוסיף על
הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, פי' כשם
שקבלנו את כל התורה מסיני, כך קבלנו מסיני כל עניני
העולם הזה, כי על ידי קבלת התורה על הר סיני נתקיימו
שמים וארץ, ויש לנו דין המציל מווטו של ים ומשלילתו של
נהר דהרי אלו שלו.

כדי שיראו
ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. איתא בגמרא
(סנהדרין ז) אלו כלי הדיינים, מקל רצועה שופר וסנדל,
ולבאורה למה צריך להביא את כל אלו, הלא די' בצרה
בשעתה. אם יצטרכו לענוש רק צריך שיהי' תמיד לפני בני'
שיש בחינת דין בעולם, וע"כ יראו לעשות רע, ולא יבא
עליהם דין, וזהו ואלה המשפטים אשר תשים "לפניהם" ולא
עליהם, וצריך כלי הדיינים, כדי שהבע"ד יראו מה שמונח
לפניהם ויראו לטרב נגד הדין ויצייתו.

סידורו של שבת שורש ר' ענף א'

לרבי עקיבא דווקא

אשר תשים לפניהם. פרשי' לא תעלה ע"ד וכו' ואינו
מטריח עצמי להבינם וכו' לכך נאמר וכו' כשלחן הערוך
ומוכן לאכול לפני בני"א, איתא במס' פסחים ר"ש העמטוני
הי' דורש כל אתנן שבתורה כיון שהגיע לאת ד' אלקין תירא
פירש, עד שבא רבי עקיבא ודרש לרבות תלמידי חכמים,
ולבאורה קשה למה לא פירש שהגיע לואהבת את ד'
אלקין, ותו קשה למה לא פירשו כרבי עקיבא, וי"ל
ד"באהבה" ידע לדרוש לרבות ת"ח אבל ב"יראה" לא רצה
לדרוש, דבלא דרשה ג"כ צריך להיות מורא תלמיד חכם,
דסי' כרבי יהודה אשר תשים לפניהם "אלו כלי הדיינים"
בוודאי יראו מתלמיד חכם, אך ר"ע דרש לפניהם להסביר
פנים להם לתלמידים עד שיבינו שפיר בעי קרא לדרוש לירא
מתלמיד חכם.

לחמי תורה

מי גילה רו זה

ואלה המשפטים וגו'. איתא במדרש הה"ד מגיד דבריו
ליעקב וגו', נ"ל לפרשו דהנה קיי"ל (קידושין כ). כל הקונה
ע"ע כקונה אדון לעצמו שנא' כי טוב לו עמך, והקונה ע"ע
חייב במונות אשתו ובניו, וגם ידוע דהשי"ת בעצמו מקיים
התורה, ומאחר דהקב"ה קנה אותנו לעבדים, ממילא הו"ל
כביכול כקונה אדון לעצמו ומחוייב במונות אשתו ובניו,
והקב"ה גילה סוד זה לישראל לפני מתן תורה והוא כביכול
בעצמו מקיים התורה, וממילא הי' ניקל להם לקבל התורה,
בידעם שעי"ז הי' כביכול כקונה אדון לעצמו ומחוייב
במונות אשתו ובניו, וזה לאה"ע לא גילה סוד זה ולכן
נמנעו מלקבל התורה, והוה כוונת הפסוק מגיד דבריו ליעקב
חזיו ומשפטי ישראל היינו משפטי דייקא שהוא בעצמו
מקיימם. לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום דלהם לא
גילה רו זה ממילא נדחו לחוץ ולא קבלו את התורה.

ערות המש"כ

מדת ענוה כדי לזכות לתורה

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. פרשי' כל מקום
שנאמר אלה פוסל את הראשונים ואלה מוסיף על הראשונים
מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, י"ל ע"פ מש"כ בנועם
אלימלך לפרש ואלה המשפטים דרומם על דינים אשר תשים
לפניהם לבלטם ולהמתיקם עי"ש, והנה ידוע דשפלות הוא
סגולה להמתקת הדינים, דבאמת יש טענה טובה דא"א
לקרץ מחומר לכבוש מלאך, אבל אם הוא בעל גאווה אוי
בטל טענה הג"ל וגם ידוע מה שמפרשים (תוספות חדשים

כ"ר משה

חמירת תהלים שזכז"ס

מלבד התיקון ע"י התעניות וסיגופים המובאים לעיל מצונו עוד תיקונים רבים שתיקנו לנו גדולי הדורות נייע לתקן את

נפשותינו ורוחותינו, אחד מעקרי התיקונים הוא ע"י אמירת תהלים, וכן מובא בספר מגלה עמוקות וכן בספר אגרא דכלה, ואלה שמיות בני ישראל הבאים, סו"ת תהלים, שבא לרמוז כי בימי השובבי"ם אחד מן התיקונים שיאמר הרבה תהלים. בילקוט אהוב ישראל מובא שהרה"ק מאפטא זי"ע היה נוהג להרבות באמירת תהלים בימי השובבי"ם, ומשמיה דהרה"ק ר"י מטשערנאביל זי"ע מתאמרא, שבימים אלו סגולה להתענות בע"ש ובשב"ק לומר כל ספר תהלים.

בספר "צדה לדרך" לבעל היגד יעקב מפאפא זצ"ל וז"ל (בערך תיקונים עמי קי"ג): כתב בספר בנין יושיע (על סוגיות) שמעתי מפי איש זקן וירא שמים וחסיד שאמר לי בתורת עדות שמע מפי הרב המגיד מהר"א מטריסק זצוק"ל שאמר בשם אביו הרב המגיד הק' מהר"ם מטשערנאביל שהוא שמע מאביו הרב המגיד הק' ר' נחום זצוקל"ה בעל המחבר ספר מאור עינים אך שמע מפי אליהו הנביא שהתיקון על חטאת נעורים הוא שיעשה כל הדברים הנאמרים מטה, ובטח לא ישאר עוד שום רושם בשמים אם לא ישוב עוד לכסלה ח"ו ויתוקן הכל עם תשובתו עד מקום שידו מגעת - א. לומר כל ספר תהלים בשבת קודם התפילה בלי הפסק, ב. להתענות בשובבי"ם ביום ו' עש"ק ובשנת העיבור להתענות ג"כ ת"ת בעש"ק, ג. להיות ניעור בליל ו' עש"ק כל הלילה ללמוד כל הלילה כל מה שיוכל, ד. לתת צדקה בכל עש"ק לפני הגון עכ"ל, ועי' בספר דברי יחזקאל פי שמות שהביא ג"כ מקצת מהני"ל עכ"ל ספר צדה לדרך.

ורביה"ק זי"ע בברך משה (פי שמות עמוד טו) ביאר סגולת אמירת תהלים בימי השובבי"ם, על פי מה שכתב בדברי חיים (פי נו) שעל ידי חטא חמור הזה נכרת האדם משורש הקדושה לגמרי ח"ו, עיי"ש. ועל כן התיקון לזה הוא באמירת תהלים אשר סגולתו נשגבה לחזור ולקשר את האדם אל שורש האבות למעלה, וכאמרנו בתפלת ראש חודש, ובשירי דוד עבדך הנשמעים בעירך, אהבת עולם תביא להם וברית אבות לבנים תזכור, עכ"ל.

ומרן רבינו שליט"א הארי"ך ב"סג"י פי בשלח תש"ג, דמזמורי תהלים של דוד המלך משפיע כח קדושה גדולה ונשגבה באיש הישראלי, והוא מזכך ומטהר את האדם, ולכוונה זו ביקש דוד המלך (ילקוט תהלים רמו תרע"ח) יהיו לרצון אמרי פי, שהתפלל דוד לפני הקב"ה שיעשו לדורות ויחזקו לדורות, שיהו קורין בהם והוגין בהם, ונוטלין שר עליהם כנגעים ואהלות. כי מקצועות הללו הם מסדר טהרות, ומבואר בספרי קודש כי לימוד עסק טהרתי"ת הוא סגולה לטהר את האדם, ועל זה התפלל דוד המלך שגם על ידי אמירת מזמורי תהלים שתיקן הוא על ידי רוח הקודש, יזכה האדם

שלוש בנים שובבי"ם

ימי השובבי"ם בספרן של צדיקים

ד

לקדש ולטהר עצמו, ועל ידי אמירת מזמורי תהלים זוכה האדם לומר עריצים ולהכרית כל החוחים והקוצים הן הם כוחות הטומאה, אשר נבראו על ידי עוונותיו ופשעיו.

פרשת משפטים שבת מזכירין חודש אדר

בדברי יואל (פי משפטים עמוד קמה) כתב, כי שבי"ק פרשת משפטים מסוגל בפרטית לתשובה ולתיקון חטא זה, כי הוא השבוע האחרון של ימי השובבי"ם, והוא גמר מתן תורה, וגם כי בפרשת עבד עברי מרומז עניני האולה, ובפרט **אם הוא שבת שמברכין בו החודש שהוא מסוגל לתיקון חטא זו** כמבואר בספ"ק דשבת מברכין מסוגל לחטא הידוע וכמו שאומרים בתפילת יהי רצון ויקבץ נדחיו מארבע כפות הארץ שהכוונה בזה גם על הנשמות שנדחו ע"י חטא זה.

פרשת תרומה תלוא

בסעודת רעוא דרעוין פי תרומה תשי"ד אמר רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע טעם שהזמנים הללו מסוגלים לתשובה, כי בפרשת תרומה מבואר סדר הקרבנות של תמיד של שחר ותמיד של בין הערבים, ואמרו חז"ל (תנחומא פינחס סי"ג) דמעולם לא פן אדם בירושלים ובידו עון כיצד תמיד של שחר מכפר על עונות שנעשו בלילה תמיד של בין הערבים מכפר על עונות שנעשו ביום. ואיתא בזוהר הקדוש (פי תרומה דף קל) כי בזמן שבית המקדש היה קיים, העשן של המערכה של אברים ופדרים המתאכלים כל הלילה, היה מעכב הש"ט"א מלהחטיא ומלטמא את בני אדם, ועל דא צלותא דערבית בכל ליליא וליליא, השתא דקרנבין ומדבחין לא אשתכחו, צלותא דא איהו לאגנא עלן מגו פחד בלילות, עכד"ק. עכ"פ השני תמידים היו מכפרים על העבירות, ובעיקר על העון הזה הידוע שהוא מקושר ביום ובלילה, וכמו שדרשו חז"ל (כתובות מו.) עה"פ (דברים כג ז) ונשמרת מכל דבר רע, שלא יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה, כי אם יש לו לאדם הרהורים רעים ר"ל ביום הרי נגמר העון בלילה ובא לידי טומאה ח"ו. עכ"פ הרי היה בנין המשכן כפרה על ישראל, וכן מעשי הקרבנות היו כפרה גדולה על ישראל, וכן **הוסיפו בשנת העיבור על ימי השובבי"ם את השני שבועות הללו שמבואר בהם מלאכת המשכן וכליו וענין הקרבנות ואז הוא זמן כפרה. ומה גם כי בפרשת תרומה הרי מבואר ענין מצות הדלקת הנרות בביהמ"ק שהיה מהארת אור העליון, ונתקדשו ישראל על ידי זה בקדושה עליונה, על כן הזמן הזה מסוגל מאד לתשובה להתקדש ולהטהר.**

פרשת תרומה תלוא

בסעודת רעוא דרעוין פי תרומה תש"ג אמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לפרש מה שהוסיפו בשנה

מעוברת פרשת תרומה תצוה לימי השובבי"ם, שגם בהם יכולים לטהר הנפש מכל הכתמים, בהקדם מה שכתב בתפארת שלמה (פי תרומה) על הפסוק ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ודקדקו המפרשים אמאי לא כתיב ושכנתי בתוכם,

אך ביאור הענין כי קאי על עיקר השראת השכינה שהיה על פנימיות נדבת לבם של כל אחד ואחד בדיבורו, שהיו מקדישים נדבותם לצרכי המשכן, והיו ממשיכים אז בדיבורם הקדושה, והיה השכינה שורה על פנימיות הלב של כל אחד ואחד בשעת דיבורו והקדשו, ומפני זה כתיב ושכנתי בתוכם, ר"ל בתוך הפנימיות לבבם של המתנדבים, ומזה יש ללמוד כמה גדול כח הדיבור של בני ישראל, הלא אנו רואים בהמה שהיתה חולין אם מקריבה בעזרה היא נפסלת משום חולין שנשחטו בעזרה, ואחר שהוציא עליה הדיבור לקדשה הוא להיפך אם שחטה בחוץ חייב כרת, וכן חפץ אחר הקדשו אם נהנה בו מעל, וכל זה הוא מחמת דיבורו, מכל שכן אם האדם משבח ומפאר ומהלל בדיבורו ליוצרו עושה רושם וכוחו גדול מאד לעשות נחת רוח להבורא ב"ה בדיבורו, עכ"ל. והנה כתב בדברי יחזקאל (פי שמות) ואלה שמיות בני ישראל יחזקאל יחזקאלים מצרימה, ראשי תיבות השבי"ם, וסופי תיבות תהלים, כי מסוגל לחטא הידוע ר"ל ובפרט בימי השובבי"ם לומר תהלים, עכ"ל. אמנם אם יעלה על לב האדם לחשוב לעצמו איזה שויות יש לו לאמירת תהלים שלי, אך נוכל ליקח ראייה ממה שמקדישים בהמה עד כמה פועל הדיבור בשמים, ויקח כל אחד לעצמו ראייה מזה עד כמה חשוב דיבורו אצל הקב"ה בשמים. ועל כן בשבועות הללו כאשר צריכים אנו לתקן את נפשנו בכח הקדושה של תהלים, **הוסיפו גם שבועות שמים פרשת תרומה תצוה אשר בהם אנו קורין מהקמת המשכן וכליו ובגדי כהונה**, שמהו רואין גודל כח הדיבור של איש הישראלי, ואם רוצה האדם יוכל להתקרב אל הקב"ה.

טעם שזכז"ס פרשת תלוא

בספר אמרי יהודה כתב, הענין להבין מפני מה כשהשנה פשוטה מתענין רק שובבי"ם. וכשהשנה מעוברת מתענין שובבי"ם ת"ת. למה אין מתענין רק ב' שבועות הלא נוסף ד' שבועות. ואפ"ל כי נודע שהימים שקוראין אלו הפרשיות המה מסוגלים לתקן החטא הידוע. כמו שהי' במצרים תיקן הק"ל שנים. ועד מתי מתענין עד אשר קורין בפי משפטים פרשת שקלים. ומסיימין לכפר על נפשותיכם. ורומז שנתכפר להם החטא ע"כ מפסיקין אז מלהתענות עוד. לכן בשנה פשוטה אין מתענין רק שובבי"ם כי פרשת משפטים קוראין להם לכפר כני"ל. אבל בשנה מעוברת שנדחה פרשת שקלים ואין קורין אז לכפר על נפשותיכם לכן אין מפסיקין מלהתענות ומתענין עוד ת"ת. ובפרשה תצוה בשבת עת מנחה שקוראין הפרשה ראשונה מתשא. ומסיימין אז לכפר על נפשותיכם. לכן מפסיקין אז לכפר על נפשותיכם. לכן מפסיקין אז מלהתענות. והבן.

ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן

המהנה ויתיצבו בתחתית ההר, ובמש' שבת (דף פח). אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כנגיית ואמר להם, אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא. והקשה במשנה למלך (הל' מכירה פ"י ה"א) לשיטת המרדכי (גיטין נה.) דס"ל דבאונס מיתה אמרינן אגב אונסיה גמר ומקני אע"ג דלא יהיב דמי, אם כן אמאי אמרינן מכאן מודעא רבה לאורייתא. והרשב"א (הובא בעין יעקב) הקשה דלפי"ז למה חרבה בית מקדשינו ומפני חטאינו גלינו מארצינו הא איכא טענת מודעא. אך קושיא חדא מתורצת בירך חברתה, דכיון דהיה אונס מיתה וגמר ומקני, על כן גלינו מארצינו. והאריכו עוד המפרשים למעניהם למה ניתנה התורה בכפייה, וגם איזה מודעא איכא בזה הא אין אתה בן חורין ליבטל ממנה (אבות פ"ב מט"ז), ואין שום תירוץ להתבטל מקיום התורה והמצות אף שניתנה התורה בכפייה, ואם כן מהו כוונת רב אחא בר יעקב באומרו מכאן מודעא רבה לאורייתא.

ויתבאר בהקדם מה שכתב א"ז זללה"ה בקדושת יום טוב (לראש השנה אות א) לבאר נסיון העקידה אשר רצה אברהם לשחוט את בנו, הלא אחד היה אברהם אבינו אשר כבר נתנסה בכמה נסיונות משך קל"ז שנות חייו, ומסר נפשו למען אהבת הבורא יתברך וביטל כל התאוות הגופניות, ומהיכי תיתי שישחוק את בנו יחידו מלעקוד על גבי מזבח. אמנם נראה יען כי רצה הקב"ה לזכותו ואת זרעו אחריי לדורות עולם בנסיון גדול וחדש, על כן עשה הקב"ה ולקח מאברהם אבינו כל מדרגייתו אשר היה לו מקדם, למען ישרא כמו איש פשוט מאוד, אשר לזה בוודאי יהיה הנסיון גדול לשחוט את בנו, וזהו ביאור המסורה וירא את המקום מרחוק (בראשית כב ד), מרחוק ה' נראה לי (ישעיה לא ב), כי העיד הכתוב וישא אברהם את עיניו וירא את המקום, הוא הקב"ה שנקרא מקומו של עולם, מרחוק, שהרגיש בעצמו כי אבד מדרגייתו וקרבתו להשם יתעלה, ויגיד עליו רעו במסורה מרחוק ה' נראה לי, ר"ל דאין הכוונה על מקום העקידה, רק על השי"ת שנדמה לו מרחוק ואין קרוב אצלו בדת ובהשגחת שלימות ובאהבה דבוקה כבתחילה, ובאמת כל זאת סיבב המסבב למען הגדיל כח הנסיון, עכ"ד.

והנה כ"ק מרן אאמ"ר זללה"ה בברך משה (מאמר יודעי תרועה אות כג) העיר על זה על מה זאת עשה השי"ת לאברהם אבינו ליקח ממנו כל המדרגות שעבד עליהם כל ימי חייו, הלא הוא אברהם אשר עמל והתייגע בניגעה גדולה כל ימי חייו, ובגודל מדרגתו נתקדש בקדושה של מעלה כמלאך מיכאל משרת, והיה מן הנכון היה שישאר במדרגייתו אשר עבד עליהם ובכוחות הללו לילך לקיים ציווי הבורא לעקוד את יצחק בנו. ותיירץ שהיה בזה כוונה עמוקה, כי הקב"ה צופה ומביט עד סוף כל הדורות שגיע זמן כזה בעקבתא דמשיחא שיהיו בני ישראל בשפל המדרגה, אין דורש ואין מבקש, ואין אתנו יודע עד מה לכיון התפלות ובתקיעות כראוי וכנכון, ואין התקבל עבודתם הנעשה באופן פשוט בלי מדרגות וכלי כוונות, ועל כן לקח הקב"ה מאברהם אבינו כל מדרגותיו, והיה בשעת העקידה כאדם פשוט, ובוה הכין ופעל לדורות העתידות מעשה אבות סימן לבנים לקבל התפלות והתקיעות אף

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת יתרו תשס"ח - פאלם ספרינגס
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בזמן שתהא עבודתם באופן פשוט בלי כוונה נכונה בלי כוונות וכלי מדרגות, כשם שנתקבלה עבודתו בשעת העקידה בכוונה פשוטה בלי שום מדרגות וכוונות עליונות, עכ"ד.

והנה כתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (לשבועות אות כ) ליישב קושיית התוספות (שבת פח. ד"ה כפה) למה היה כפיית ההר הא כבר הקדימו נעשה לנשמע. ותיירץ דזה היה כדי להגדיל הנסיון מה שקבלנו התורה הזאת, ועל כן בעת ההוא בעמדנו תחת ההר לקח הקב"ה ממנו כל המדרגות אשר השגנו בקרבנו לפני הר סיני, ועל עת ההוא כפה עלינו הר כנגיית, ואף על פי שכבר אמרו נעשה ונשמע כאשר פסקה זוהמתן, לא כל העתים היו שוות, עכ"ד.

ואולם על זה יש להעיר ביותר, דבשלמא אברהם אבינו כאשר נטלו ממנו המדרגות לא הזיק לו כלום, ואחר כל אלה גם בהיותו במדרגה נמוכה ועודנו היה רצונו עזה לקיים רצון ה' בלבב שלם ועמד בנסיון, ולא היה צורך לכפות אותו להעלות את יצחק בנו על גבי המזבח, נמצא דעל ידי שניטל ממנו המדרגות נתגדל מעלתו ביותר שעמד בנסיון גם במדרגה נמוכה. מה שאין כן במתן תורה הרי הזיק קצת לבני ישראל מה שניטל מהם המדרגות, שהרי מקודם אמרו נעשה ונשמע באהבה ובתשוקה להשי"ת, ואחר שלקחו מהם כל המדרגות שוב לא רצו לקבל התורה והיה צורך לכפות עליהם את ההר, ולא נצמח מזה שום התעלות של בני ישראל שיקבלו התורה בלי המדרגות רק על ידי שכפו עליהם את ההר, ואם כן יקשה על מה עשה ה' ככה לגרום שיצטרכו לכפות אותם, ולמה לא הניח אותם במדרגה שהיו מעיקרא.

אכן י"ל בביאור הענין דכל זה עשה הקב"ה למען דורות הבאים, דהנה הקב"ה קורא הדורות מראש הכל גלוי וידוע לפניו, צפה והביט על מצבן של בני ישראל איך שיהיה עד סוף כל הדורות עד דורינו אלה דרא בתראה, וראה שפלות מעמדנו ומצב הדור הזה, שאין אתנו יודע עד מה ואין לנו השגה איך לעשות רצון ה', ורצה הקב"ה לחזק את בני ישראל בדורות הבאים, שלא ידמה האדם בנפשו מי אנכי לגשת אל הקודש לקיים מצות ה', הלא אותו הדור שקבלו התורה המה היו במדרגה גבוהה ונשגבה ושמוע דיבורי קודש יוצא מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך, אבל אנחנו בשפלות מעמדנו איך נוכל לקיים מצות ה', ולזה נטל הקב"ה כל המדרגות של בני ישראל, ויתיצבו בתחתית ההר, שראו עצמם עומדים בתחתית ההר במדרגה שפלה עד מאד, ובאופן כזה קבלו את התורה, למען ידעו דורות הבאים דכל אחד מישראל באיזה מצב שהוא אף אם נכשל ל"ע בחטאים קשים ומרים וכבר נפל במדרגה פחותה עד מאד, והיצי"ר בר ומפילו בסבך היאוש כי

הוא נמצא בעמק הבכא ולעולם לא יהיה לו תקומה ח"ו, יתחזק ויאמר הלא גם ישראל שבאותו הדור של מקבלי התורה היו בתחתית ההר, נידריגער ווי בתחתית ההר קען מען דאך שוין נישט זיין, ועם כל זה זכו לשמוע דיבורי קודש מהשי"ת ולקבל התורה, ובוה יתחזק לבבו של כל אחד לעבודת ה' שגם הוא ראוי לשמוע דיבורי קודש של השי"ת המעורר את בני ישראל בכל דור ודור, וגם הוא ראוי לקבל התורה ולקיים מצותיה.

ובאמת מבואר בספרי קודש כי דיבורו של הקב"ה הוא נצחי, ואותם הדיבורים שזכו בני ישראל לשמוע מפי הקב"ה הרי הוא קול גדול ולא יסף, קול דלא פסק עד היום הזה, וכ"ק מרן אאמ"ר זללה"ה בברך משה בפרשתן (עמוד קנא) הביא שפעם אחת היה הגה"ק משינאווא ז"ע בשבת קודש פרשת יתרו אצל אביו ק"ז הדברי חיים ז"ע, וזכה לשמוע בשעת קריאת התורה הקולות וברקים ממעמד הר סיני, ואמר שלא זכה לזה אף בחג השבועות זמן מתן תורתנו. ובודאי מי ידמה להם כי אם הגה"ק הדברי חיים קורא והגה"ק משינאווא שומע בודאי שזוכים לשמוע דיבורי קודש וקולות וברקים ממתן תורה. אך הגה"ק משינאווא זללה"ה גילה לנו זאת למען דעת שבפרשת יתרו כאשר קורין פרשת מתן תורה כל אחד מישראל וזכה לשמוע באפס מה לפי ערכו ולפי בחינתו דברות קודש מאת הקב"ה אנכי ולא יהיה לך כמו ששמע בעמדו על הר סיני, ומבואר במדרש ילקוט בפרשתן (רמז ע"ב) אמר הקב"ה לישראל בני היו קוראין את הפרשה הזו בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלים את התורה, שנאמר ביום הזה באו מדבר סיני. ועלינו להאמין באמונה שלימה שהדברים נשמעים באזנינו, ודבר זה מנסי רוח טהרה וקדושה בקרב כל ישראל בכל מקום שהוא.

והנה כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' ויחי עמוד תקסח) פירש דברי רש"י משנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד, כי כל זמן שהיה יעקב אבינו חי ושוכן בתוך בני ישראל, על ידי גודל קדושתו הנכניע כוחות הטומאה ויכלו ישראל להתגבר עליהם, אמנם כיון שמת יעקב אבינו מיד נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד, שהתחילו כוחות הטומאה להתגבר על ישראל מאוד ולשעבדם, עכ"ד. מה נאמר ומה נדבר בימינו אלה, בימים מקדם היו צדיקים קדושים אשר בהגיע ימי השובבי"ם שהם מסוגלים לתשובה ולהתרומם מחטאים עוונות ופשעים של כל השנה כמבואר בדברי האריז"ל, היו מעוררים את בני ישראל בדברי כבושין והיו מכבסים ומלבנים נפשות בני ישראל מכתמי הנפש, בני ישראל נתעוררו לתשובה אמיתית והורידו כנחל דמעה בחרטה על העבר בלב שלם, וקבלה על להבא בלב שלם שיהזרו מהיום והלאה להתנהג בקדושה ובטהרה, ובכח קדושתם היו יכולים לזכך ולטהר את הלב לעבוד את השי"ת באמת ולבלב שלם, ושב ורפא לו. אכן משנפטר יעקב אבינו, שנסתלקו מאתנו כל הצדיקים הקדומים, נסתמו עיניהם ולבם של ישראל, כי אין מי שעורר לבבות ישראל בימי השובבי"ם, וכך עוברים הימים ושנים ועדיין לא זכינו לעשות איזה נקודה של תשובה, אנחה אמיתית להשי"ת, דמעה אמיתית להשי"ת, מביטים אנחנו על נפשנו איך אנו נראים ובאיזה מצב אנו

(המשך בעמוד הבא)

אוצר הגנוז

(המשך מעמוד א)

תיקון לאחד שהלוח בריבית

בשורת נשמת חיים סימן ק' הביא בנדון אחד שהוא בא בימים והיה כל ימיו מלוה בריבית ע"פ היתר עיסקא כנהוג ועתה בא לצאת ידי שמים, וחשב עם קונוה במה יזכה את ארתו בבא חליפתו לעת פקודתו לאחר אריכות ימיו בעמדו לתת ד"ח לפני ב"ד של מעלה. והנה תחלה הביא דעת הט"ז הב"ח הגר"א התומים והנתיבות ז"ל, דריבית קצוצה אינו חייב להתחזיר אלא כשתבעו, אבל אם לא תבעו אינו חייב להתחזיר היינו שאין ב"ד כופין אותו להתחזיר, וגם אין מחייבין אותו בדין, אבל אם בא המלוה לצאת ידי שמים באנו למחלוקת רבותינו הראשונים ז"ל, דדעת הריב"ן בתוס' פ' הגוזל קמא צ"ד ב' ד"ה הא ובפ' הרבית ב"מ ס"ב א' ד"ה תנאי, דהא דאמר רב אדא בר אבהו שם ס"א ב' בטעמא דר' יוחנן דאמר אפי' ריבית קצוצה נמי אינה יוצאה בדיינים, דאמר קרא ויראת מאלקך למורא נתן ולא להשבון, פירשו שהירא את ה' יש לו להתחזיר ולא להישבון ע"פ ב"ד, והשתא כמו דלר' בריבית קצוצה דאין הדיינים מחייבים אותו להתחזיר, אבל אם בא לצאת יד"ש חייב להתחזיר ה"ד באבק ריבית לדין, והה"ד בריבית קצוצה שלא תבעו הלוה שאם בא לצאת יד"ש חייב להתחזיר, וכן דעת הרמב"ן במלחמות שם, אבל התוס' שם, והרשב"א חולקין עליהם וסוברין דהן בריבית קצוצה לר' יוחנן, והן באבק ריבית לדין, גם לצאת יד"ש אינו חייב להתחזיר, וממילא ה"ד בריבית קצוצה לדין כשלא תבעו הלוה. ובושע"י סי' קס"א ס"ב פסק להלכה כהריב"ן והרמב"ן, דאבק ריבית אם בא לצאת יד"ש חייב להתחזיר, והה"ד בריבית קצוצה כשלא תבעו הלוה.

ועוד הביא שם למעשה הוא אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריוותיו, ואיש כזה שכל ימיו היו כל עסקיו בהלוואות בריבית איך יעשה זה אם בא לצאת יד"ש, ולמי יחזיר.

ע"ז השיב שלשון חכמים מרפא וכבר נתנו לנו חז"ל תרופה גם לזה, בפ' הגוזל קמא שם ב"ק צ"ד ב' ושאין מכירין יעשה בהם צרכי ציבור ואר"ח בורות שיחין ומערות. ובוז"ה שכל עניני המדינות מתוקנים ע"פ שרי הענין והמדינות ואין אלו צרכי צבור כ"כ, יש ויש הרבה ענינים כוללים ונחוצים לצבור, כגון לתקן מקוואות חדשים טובים ונאותים לפי הזמן.

וכאשר זה האיש השואל הוא בא בימים, וגם ברכו ה' בהון ועושר, וגם הוא משים לבו על דרכיו ויראת ה' על פניו ויודע הוא היטב כל באי במוותו יקח הכל, ומה בצע יהא לו בעלמנו העליון אם רישו יורשו פחות או יותר, הלא טוב לו לעשות לנפשו בעודו בחיים חיותו, וככה יעשה ע"פ עצתו. ובלי ספק נמצא בידו פנקסאות וספרי זכרונות מכל עסקיו, אזי את הריבית שלקח לפני י' שנים הרי הוא זמן מרובה וכל שעבר זמן מרובה נחשב למחילה ואין לו לחשוב אודותם כלל אפילו לצאת ידי שמים.

ומכל הריבית שלקח בעשר שנים האחרונות יסדר מהם את האנשים שלפי אומדנא לא הרויחו במעותיו, וכל הרויח שהגיע לידו מהם יפרישם לצורך מצוה רבה זו, ויתחיל בחייו להקין את כל הצריך לבנין מקוה חדשה בעירו, ויברכוהו טובים ויהא רוח המקום והבריית נוחה הימנו, ובוז"ה יבוא שש ושמת לפני אביו שבשמים ויהא לו קרן קיימת במצוה קבועה לדורות, עכ"ל.

בספר וידבר משה (מערכת ר' אה"ז) עלה ונסתפק אם שייך ריבית ע"י מצוה, כגון שמלוה לו מעות על מנת שיתן לו לולבו לצאת בימי סוכות הבאים, אי שרי לעשות כן, ולכאורה פשוט כיון דקיי"ל (ר"ה כ"ח ע"א) מצות לאו ליהנות נתנו, ומצות לולב לא חשיבא הנאה, גם חשב ריבית אין בזה, שוב ראיתי דיש לחלק בניהם, דהרי בש"ע י"ד (ס' רכ"א ס"ב) לגבי מודר הנאה קיי"ל דמודר ללמד את בנו והוא הדין בכל דבר מצוה, ומכל מקום לענין ריבית קיי"ל (בס"י ק"ס ס"ז) דאסור ללמד את בנו של המלוה כיון דמרויח ע"י שאין צריך לשלם, שהיה חייב ללמדו בשכר, כמי"ש הש"ך (ס"ק ט"ז) עיין שם. ועל כרחק מודר הנאה שאני דלא אסרה תורה אלא הנאה ממש אבל לא גרם הנאה כמו דשוקל לו שקלו ופורע לו חובו בבד"ם (ל"ג ע"א), מה שאין כן בריבית אף גרמא אסור.

ומעתה יצא לנו, ודאי אם היה בידו לקנות אתרוג כפי חיובו, א"כ הנחה על ידו שיוצא בלולב של חבירו שאינו צריך לקנות ממנו, והוא הרי ריבית ואסור, אבל אם אין כאן שום גרם הנאת ממון רק מצוה לחד לא היו ריבית ומותר. והיה מוכח במס' מגילה (כ"ז ע"ב) גבי אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי שאם ירצו יחזירוהו דברי ר"מ, ומקשה לר"מ הכי דיירי בה הא ה"ל ריבית וכו', ומאי קושיא הא דבר מצוה היא להתפלל בה ואין כאן ריח הנאת הגוף, ובע"כ צריך לומר כיון דמרויחין דלולי בית הכנסת זה היו צריכים לשכור אחרת הרי רבית.

- לע"נ הרב החסיד מוה"ר מרדכי ב"ר שלום יצחק ע"ה (שעהר)
- וזוגתו האשה החשובה מרת סילקא ב"ר צבי ע"ה (שעהר)
- הרב החסיד מוה"ר צבי ב"ר יצחק ז"ל (ראזנבערג)
- הרה"ח ר' חיים משה ב"ר יוסף ארי' צבי ע"ה (מארקאוויטש)
- הרב החסיד ר' אברהם ב"ר אהרן משה יודא ע"ה (שלאגער)
- האשה החשובה מרת שינדל ע"ה ב"ר מרדכי ניי"ו (לאנדא)
- הרב החסיד מוה"ר דוד יעקב ב"ר ברוך ע"ה (פעדער)
- וזוגתו האשה החשובה מרת רבקה ב"ר יצחק ע"ה (פעדער)
- האשה החשובה מרת יוכבד ב"ר עמרם ע"ה (טויב)
- הרב החסיד מוה"ר משה יודא ב"ר שמואל ע"ה

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(המשך מעמוד ג)

אנו עומדים, כבר עבר זמן גדול מימי השוכבי"ם ומה פעלנו בהם, האם עשינו תשובה או הטבנו את מעשינו, בעוה"ר לא די שלא הטבנו את מעשינו אלא אדרבה עוד נפלנו מן המדרגה, עניניהם ולבם של ישראל אטומים וסתומים, ואין אתנו יודע עד מה איך לשוב אל השי"ת, אין לנו הרהור אמיתי של תשובה להשי"ת, ואין איש שם על לב לעורר הלב לתשובה. אך עלינו להתחזק בזה דכולנו עמדו ורגלינו על הר סיני וכולנו שמענו דיבורי קודש מהשי"ת, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, ולא רק אותו הדור שקבלו התורה והיו במדרגה גבוה ונשגבה של ממלכת כהנים וגוי קדוש וכו' לשמוע דיבורי קודש מהשי"ת, אלא גם פשוטי עם כמונו שמענו אותו, ודיבורו של הקב"ה הוא נצחי עד סוף כל הדורות, ואנו מאמינים שכל שנה ושנה כאשר קורין הפרשה של מתן תורה אנו זוכים לשמוע מעין דמעין דיבורי קודש ששמענו בשעת מתן תורה, וזה מעורר אותנו לתשובה ולעבודת הבורא, וכל איש מישראל באיזה בחינה שיהיה ידע שגם במתן תורה שמעו ישראל אנכי ה' אלהיך במדרגה נמוכה, ובאותו בחינה יכולים אנו גם בימינו אלה לשמוע קול ה' ולהתעלות במדרגה גבוה ולזכות לתשובה אמיתית להשי"ת.

ואפ"ר לפרש מה דאיתא במדרש (הובא בקדושת יו"ט) כששמע משה אנכי ה' אלהיך פתח ואמר ברוך שלא עשני גוי, והיא פלא. וי"ל כי בשעת מתן תורה ראה משה רבינו איך שנפלו ישראל ממדרגותיהם הגבוהות, זה עתה אמרו נעשה ונשמע, ועכשיו הם עומדים בתחתית ההר, במדרגה פחותה עד מאד, ולזה פתח משה ואמר ברוך שלא עשני גוי, להודיע דאף אם נפלו מטה מטה במדרגה נמוכה עד מאד, עם כל זה ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, ולא עשני גוי, ודקדק לומר הברכה ברוך שלא עשני גוי, ולא אמר ברוך שעשני ישראל, כי במצב כזה שהיו בלי מדרגות לא היה שייך לברך ברוך שעשני ישראל, "נישט אין די מדרגה וייל א איד זיין, ער זאל קענען מאכן א ברכה ברוך שעשני ישראל, אבער איין זאך קען ער זאגן, איך בין ווי אזוי איך בין, איך בין אין א שוואכע מדרגה, איך בין אין א נידריגע מדרגה, אבער איין זאך ווייס איך א גוי בין איך נישט, ברוך שלא עשני גוי, וואסערע מצב אין וואסערע נידריגע מדרגה איך זאל נאר נישט זיין, אבער איין זאך, איך בין נישט א גוי."

ובזה יתבאר דברי רב אחא בר יעקב, דכפה הקב"ה הר כגיגית, מכאן מודעא רבה לאורייתא, ואין הכוונה חלילה לשלול החיוב מקיום התורה והמצות דלא אתה בן חורין ליבטל ממנה, אלא אדרבה מכאן מודעא רבה לקיום התורה והמצות, ובדורות הבאים כאשר יהיה האדם במדרגה נמוכה וירמה בנפשו שחלילה אין לו תקומה לנשמתו, יתחזק לדעת כי מכאן מודעא רבה לשכר כל המחשבות הללו, כי גם בני ישראל בקבלת התורה היו נצבים בתחתית ההר במדרגה נמוכה, ואם האדם רוצה לעסוק בתורה ובתפלה ולקיים מצות ה', והיצה"ר בא להזכירו כל החטאים ורוצה להפילו בסבך היאוש דאין לו תקומה ואין שום חשיבות להתורה ומצות שלו, מכאן מודעא רבה לאורייתא, להתחזק בתשובה ומעש"ט ולימוד התורה ושמירת המצות, ויקבל על עצמו מה דהוה הוה, ואם שבעבר נכשל ל"ע עם כל זה מהיום והלאה יקבל על עצמו בלב שלם להיות דבוק בתורה ומצות, מהיום והלאה ישמור על העינים ועל המחשבות ויעבוד את הבורא לפי ערכו, וכתב מרן דו"ז זללה"ה בשו"ת בדרי יואל (או"ח סי' ל"א) דממשבת יאוש צריכים להתרחק יותר מן הבורה מן האיר, ע"ש. וכל אחד מישראל יקח לו התחזקות מהפרשה של מתן תורה לעסוק בתורה ומצות. והשי"ת יעזור ויקבל תשובת בני ישראל, ויתעורר הכח של מתן תורה שהקב"ה יד על הר סיני והאיר בלבבות בני ישראל וירומם אותם במדרגה גבוה, השי"ת יעזור וירומם אותנו משפלות הגדול שאנו נמצאים, ובזכות שנקבל שמירת התורה והמצות לימוד התורה עבודת התפלה ולעבוד את ה' ירחם השי"ת על בני ישראל ויגאלינו מגלות המר, והשי"ת יעזור לבבות ישראל לתשובה שלימה ונוכה לראות בהתגלות כבוד שמים בהתרוממות קרן התורה וישראל במהרה בימינו אמן.